

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Nr 3 september 2010

Landsbygd i Centrum

Tema: Nya utmaningar

Foto: Mette Kjöbek Petersen

Länsstyrelsen i Stockholms län
Hantverkargatan 29
Box 22067
104 22 Stockholm

Tel: 08-785 40 00 (vxl)
Fax: 08-650 77 40
Besök oss gärna på
www.lansstyrelsen.se/stockholm

Redaktion: Mette Kjöbek Petersen,
Rose-Mari Åkerström Ulrika Geber
(ansvarig utgivare)

Tryckeri: Tabergs tryckeri 2010
ISSN 2000-5245

I detta nummer kan du bland annat läsa om:

SAM-ansökan 2010

Förnybar energi - Gårdsbaserad biogasanläggning

Frågor och svar om länets vargar

Bredband på landsbygden

Vattenkvalitet - Ingen övergödning

Omstrukturering av mjölksektorn

Sverige - det nya Matlandet

Lantbruksledaren

Äntligen tycks solen lysa flera dagar i sträck. Nu händer det att lantbrukare uteblir från möten på dagtid, medan övriga mötesdeltagare mest ler och säger att ”dom nog är ute och tröskar”. Ett sådant möte gällde planering av arbetet för minskad övergödning, som ju redan är ett miljömål. Men det är också en av de sju utmaningar som Landsbygdprogrammet ska fokusera extra på fram till 2013.

Temat för detta nummer av Landsbygd i Centrum är nya möjligheter inom de sju utmaningarna: klimat, förnybar energi, vattenkvalitet, biologisk mångfald, bredband, omstrukturering av mjölksektorn samt Sverige - det nya matlandet. Det finns nya medel för åtgärder som vänder sig till landsbygds- såväl som till rena lantbruksföretagare. Medlen ska användas för att stödja en mångfald av riktigt goda företags- och projektidéer för en hållbar landsbygdsutveckling. Kanske är det så att det finns möjlighet att ansöka om stöd för något du länge grunnat och planerat för.

Just nu är Länsstyrelsens personal ute och genomför arealkontroll på cirka 120 gårdar av länets knappt 2000. Hittills är årets erfarenhet att den stora blockinventeringen gjort nytta och att andelen arealfel minskat jämfört med tidigare år. Det finns dock fortfarande en del skötselmarkeringar.

Den 25 augusti samlade Jordbruksdepartementet *Mat-Sverige* till ett seminarium på Öland kring Sverige - det nya Matlandet. Flera av målen för Matlandet går hand i hand med länets genomförandestrategi för Landsbygdsprogrammet där vi bland annat prioriterar lokal mat och ett öppet landskap.

En studie som genomförts av Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare visar att restaurangerna ofta missar att göra reklam för och visa upp att de faktiskt använder lokala råvaror. Kanske för att de underskattar konsumenternas intresse och vilja att betala för lokalt producerad mat. En annan slutsats var att det fortfarande är för dålig kommunikation mellan olika producenter, grossister, krögare och konsumenter i den lokala livsmedelskedjan. Ett nystartat projekt i Uppsala och Stockholms län, från Gård till Gaffel som drivs av Sveriges Lantbruksuniversitet med stöd från länsstyrelserna ska vara en plattform för bättre kommunikation i kedjan och där flaskhalsar och problem kan lösas. Så är du företagare med intresse för den lokala livsmedelskedjan, kolla på projektets webbplats om detta är något för dig och glöm inte att anmäla dig till vårt elektroniska nyhetsbrev.

Ulrika Geber
Lantbruksdirektör

SAM-ansökan 2010

Kontrollera ditt utdrag ur CDB registret

Senast den 10 september kommer du som har nötkreatur och söker jordbrukarstöd att få ett brev med utdrag ur Centrala nötkreatursregistret (CDB). Kontrollera så att uppgifterna om vilka djur som finns på din produktionsplats stämmer. Om du behöver ändra eller lägga till någon uppgift så kan du enkelt göra detta i e-tjänsten CDB Internet som finns på Jordbruksverkets webbplats, www.sjv.se.

Inventeringen av jordbruksmark

Jordbruksverket inventerar nu de sista tre procenten av Sveriges jordbruksmark, vilket främst berör betesmark som inte blev klart 2009. Arbetet förväntas fortsätta till november. Brev med slutresultat från inventeringen börjar nu att skickas ut av Jordbruksverket. Det är viktigt att du kontrollerar resultatet, du kan behöva minska arealen i din ansökan om Gårdsstöd 2010 och eventuellt även i dina åtaganden för miljöersättningar. Om du har sökt för mycket och inte skickar in om att du vill dra ner till inventerad areal kan du drabbas av sanktioner på dina utbetalningar 2010.

Preliminär tidsplan för utbetalningarna av SAM-2010

Miljöersättningar och kompensationsbidrag

- 14 oktober delutbetalning
- 29 december
- 31 januari
- 28 februari
- 31 mars

Gårdsstöd

- 1 december
- 29 december
- 20 januari

Handjursbidrag

- 29 december delutbetalning
- Slututbetalning 31 mars 2011

Kvalitetscertifiering

- 29 april 2011

Viveka Appeltofft

Kontrollverksamheten 2010

Länsstyrelsens kontrollanter har sedan den 15 juni varit ute i länet och genomfört fältkontroller. Målsättningen är att kontrollerna skall vara färdiga senast den 31 oktober.

Länsstyrelsen utför även en del djurkontroller och tvärvillkorskontroller. Enligt Jordbruksverkets regelverk så får dessa kontroller normalt inte aviseras. Länsstyrelsens förhoppning är att ni som får besök med kort varsel ändå är behjälpliga mot kontrollanterna.

Andelen arealfel som upptäckts i fält i år är hittills lägre än tidigare år. Orsaken till detta är troligtvis det nationella inventeringsarbete som genomförts på nästan all svensk jordbruksmark. Detta ser vi som positivt.

Ett vanligt skötsel fel som kontrollanterna noterar är att anmälda betesmarker inte är tillräckligt betade.

Några få lantbrukare har dock stora avvikelser. En av orsakerna till detta är fortsatt ansökan om utbetalning för jordbruksmark som tidigare tagits bort vid inventeringen. Dessutom finns det fortfarande en del jordbruksblock som ännu inte inventerats.

Om ni har synpunkter på en fältkontroll så skicka in detta skriftligt senast tio dagar efter ni delgivits kontrollresultatet. Har ni enbart frågor om hur man skall tolka resultaten så går det bra att ringa.

Johannes Tykesson

Förnybar energi - Gårdsbaserad biogasanläggning

Hur ser intresset ut i Uppsala och Stockholms län?

Sverige har som mål att år 2020 ska minst 50 procent av all energi som används komma från förnybar energi. I Landsbygdprogrammet finns ett speciellt stöd för att initiera etableringen av flera biogasanläggningar.

Som en del i detta arbete har länsstyrelserna i Stockholms och Uppsala län ansökt om medel från Naturvårdsverket för att kartlägga intresset och potentialen för gårdsbaserad biogasproduktion från gödsel och livsmedelsförädling i de båda länen. Syftet är att öka intresset för gårdsbaserad biogasproduktion och undersöka miljönyttan av förbättrad stallgödselhantering. Projektet pågår under hösten och vintern och avslutas i mars 2011.

Kartläggning av intresserade lantbrukare

Ett frågeformulär kommer att skickas ut till större djurföretag och mindre livsmedelsförädlingsföretag under september. Utifrån de inkomna svaren blir sedan 3-5 företag uttagna som typexempel där JTI (Institutet för jordbruks- och miljöteknik) med verkliga siffror gör beräkningar på biogasproduktion, lönsamhet och miljörelaterade effekter. Typexemplen ska helst spegla den variation som finns med avseende på djurslag, geografiskt läge, inriktning och avsättning för biogasen.

Öppet seminarium halvvägs i studien

Beräkningar från kartläggningen ska presenteras på ett seminarium den 11 november 2010. Synpunkter från seminariet kommer sedan att användas i det fortsatta

arbetet. Projektet ska bland annat resultera i riktade åtgärder för att öka utnyttjandet av biogasstödet och se möjligheterna till lönsam biogasproduktion. Exempel på åtgärder är informations- och utbildningsaktiviteter i de båda länen. För mer information om seminariet och föranmälan, kontakta någon av nedanstående personer på Länsstyrelsen.

Är du intresserad redan nu?

Vill du vara med i kartläggningen och har en djurgård eller livsmedelsförädling i Stockholms eller Uppsala län så är du välkommen att kontakta någon av oss i projektet.

Kontaktpersoner:

Sara Norman, Länsstyrelsen i Stockholm: 08-785 49 30
Karin Svanäng, Länsstyrelsen i Uppsala: 018-19 52 24.

Foto: Karin Joelsson

Frågor och svar om länets vargar

På Länsstyrelsen får vi många frågor om vargarna i länet med anknytning till djurhållning och stängsel. Här kommer svar på några av de vanligaste frågorna:

Varför får inte alla bidrag till stängsel?

Stöd till rovdjursavvisande stängsel i Stockholms län är prioriterat till fårbesättningar i Rialareviret, det vill säga området med bekräftat stadigvarande förekomst av varg.

Hur vet ni var reviret är?

En av vargarna har en GPS-sändare på sig som avger positioner med bestämda mellanrum. Genom att föra in positionerna på kartan och dra ett sträck runt ytterpositionerna får man fram det område som de har rört sig i.

Varför beviljar ni inte bidrag till stängsel i fårbesättningar strax utanför reviret?

Då detta är en helt ny situation för oss i Stockholms län har vi som steg ett valt att prioritera de fårbesättningar som befinner sig i reviret då vi bedömer att dessa djur är mest utsatta. Planerna för steg två är att kontakta besättningar i utkanten av reviret.

Hur ser statistiken för angrepp ut?

I Sverige är det oftast får som angrips av rovdjur. År 2009 utgjorde får hela 97 procent av alla angripna tamdjur (det vill säga boskap, inte hundar och renar).

Vad beror det i så fall på att det är så få angrepp på kor och hästar?

De är större djur som vanligtvis hålls i flock och är svårare för vargen att attackera. De kan försvara sig med sparkar och horn.

Är det inte annorlunda i Stockholm då? Många hästgårdar? Litet vargrevir?

Vargrevir är en ny företeelse i Stockholms län och vi kan ännu inte med säkerhet säga hur det blir just här. Vi ser på statistik från hela Sverige som Viltskadecenter sammanställer årligen.

Var hittar jag statistiken?

På Viltskadecenter finns sammanställd statistik sedan 2003, www.viltskadecenter.se

Vad kan jag göra och vad bör jag tänka på när det gäller mina djur i vargreviret?

Det är inte speciellt lämpligt att hålla ensamma kalvar eller föl i utsatta hagar nattetid. Vargar är hunddjur och är känsliga för el. Att ha ett fungerande elstaket är en bra början. Vargar kryper ofta under staketet och därför är nästa steg att låta eltrådarna sitta närmare marken och med mindre mellanrum. Att ha eltrådar med ström 20-30 centimeter från marken medför ett extra jobb att hålla växtligheten borta från tråden för att det ska fungera bra mot varg.

Vilka stängsel ger ni stöd till?

Länsstyrelsen ger stöd till permanenta stängsel utformade enligt Viltskadecenters rekommendationer i ”Stängsel för att förebygga skador från rovdjur”, ett faktablad från Viltskadecenter 2009-1. Faktabladet kan laddas ner från Viltskadecenters webbplats eller rekvireras från Länsstyrelsen, enheten för lantbruksfrågor 08-785 49 32.

När kommer valparna att lämna sina föräldrar?

När de är omkring ett år gamla, det vill säga under våren 2011.

Vart tar de vägen då?

Det vet vi inte ännu, men det normala är att de vandrar iväg från sitt födelserevir för att söka sig en partner och etablera nya vargrevir. Vissa vargar vandrar bara en kortare sträcka utanför det revir dom kom ifrån, medan andra vandrar mycket långa sträckor. Det finns exempel på unga vandringsvargar som tillryggalagt omkring 100 mil innan de försökt etablera revir. Under tiden de vandrar utsätts de också för risker, till exempel trafik.

Åsa Pettersson

Hanna Dittrich Söderman, Enheten för naturvård

Bredband på landsbygden

I Landsbygd i Centrum nr 2 informerade vi om att reglerna för att få stöd inom Landsbygdsprogrammet för utveckling av bredband på landsbygden är klara. Nu har förutsättningarna för utbyggnad förbättrats ytterligare, så nu är det dags att börja förberedelserna.

Projektstöd till bredband

Inom Landsbygdsprogrammet kan Länsstyrelsen lämna projektstöd för att anlägga bredband i områden där det idag inte finns något marknadsintresse för att etablera bredbandsnät. Det går att få projektstöd för bredband för att

- bygga nytt bredband
- uppgradera befintligt bredband
- förbereda för bredband, det vill säga gräva ned tomrör och dra fiber

Projektstöd lämnas normalt med 75 procent av de stödgrundande offentliga kostnaderna och 25 procent bör vara annan offentlig finansiering. Dessutom bör privat finansiering ingå i den totala projektkostnaden.

Stöd till kanalisering

Sedan tidigare har det varit möjligt att söka stöd för kanalisering i samband med utbyggnad av annan infrastruktur som till exempel grävning av vatten, avlopp eller elkabel. En nyhet är att stöd för kanalisering nu kan lämnas fristående utan andra krav på utbyggnad samt att det kan användas som medfinansiering till stöd för bredband inom Landsbygdsprogrammet.

Medfinansiering och samordning

Vidare har Post och telestyrelsen (PTS) tillförts 95 miljoner kronor till projekt för framtidssäkra bredbandslösningar. Medlen ska användas till bredbands-satsningar i områden där utbyggnad inte bedöms ske på marknadsmässig grund. Pengarna kan användas som medfinansiering till stöd för bredband inom Landsbygdsprogrammet och vid stöd till kanalisering för bredband.

PTS arbetar med att ta fram rutiner för hur medlen ska kunna användas vid ansökan om stöd inom Landsbygdsprogrammet och stöd för kanalisering. PTS tar även fram kriterier för vilken typ av projekt som ska kunna få stöd. Nät som byggs med medel från PTS ska vara säkra och öppna, det vill säga de ska bygga på god teknisk standard och de som är anslutna till nätet ska ha möjlighet att välja mellan flera leverantörer.

PTS samarbetar även med Jordbruksverket för att ta fram en modell för hur de 95 miljoner kronorna ska kunna hanteras på ett smidigt sätt bland annat som medfinansiering av bredbandsstödet inom Lands-

Foto: Rose-Mari Åkerström

bygdsprogrammet och kanalisationsstödet. Under hösten bör det således finnas en modell för hur ansökningar om och beslut om stöd om PTS-medel, kanalisationsstöd och bredbandsstöd inom Landsbygdsprogrammet ska hanteras på ett enkelt och effektivt sätt.

Information om bredband

I Landsbygd i Centrum nr 2 beskrevs vissa regler för stöd till bredband inom Landsbygdsprogrammet. Mer information om att bygga ut bredband finns på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se. Svenska stadsnätetsföreningen och LRF har tagit fram en broschyr som beskriver hur det kan gå till att bygga ut bredband på landsbygden. Den finns på Svenska Stadsnätetsföreningens webbplats, www.ssnf.org.

Nedan redovisas kort grundläggande information om projektstöd till bredband.

Organisationer, ideella och ekonomiska föreningar, byalag och kommuner kan söka stödet för bredbandsutbyggnad.

Utöver reglerna som generellt gäller för projektstöd gäller bland annat att det ska göras en marknadsanalys och nätet ska vara öppet för flera operatörer och tjänsteleverantörer. Det är bra att i ett tidigt skede ta kontakt med kommunen för att få veta vilka planer som finns.

För bredbandsprojekt med stödbelopp över 200 000 euro, finns det fler regler bland annat om publicering av marknadsanalysen och om upphandling av tjänster för att genomföra projektet.

För att undvika problem i framtiden kan det vara bra att reglera förhållandena kring bredbandsanläggningen genom en lantmäteriförrättning.

Projektstöd till bredband kan lämnas till och med 2013 och utbetalning av stöd kan ske till och med 2015. Men det är angeläget att börja nu med att ansöka, undersöka, mobilisera, planera och bygga.

Sven-Erik Svensson

Vattenkvalitet - Ingen övergödning

Sedan 2009 arbetar Länsstyrelsen aktivt i vissa prioriterade avrinningsområden, för att stödja en dialog mellan olika intressenter och även med genomförandet av konkreta och effektiva åtgärder mot övergödning.

Stavbofjärden

Arbetet började i Stavbofjärden i Södertälje kommun. Där har nu lantbrukarna tillsammans med LRF, kommunen och Länsstyrelsen bildat länets allra första vattenråd. Vattenrådet fungerar som en sambandscentral för åtgärder och initiativ för att minska läckaget av näringsämnen från lantbruket och enskilda avlopp till sjöar och åar och vidare ut i Östersjön.

Dessutom pågår flera projekt, till exempel anläggning av våtmarker och skyddszoner längs vattendrag i området och ett kretsloppsprojekt för att återföra slammet från enskilda avlopp till åkermark. Med hjälp av LOVA-bidrag från Länsstyrelsen (se nedan) har en gemensam markkartering genomförts och 830 nya markprover tagits. Tillsammans med tidigare data har totalt 1430 prover sammanställts i tabeller och på en översiktskarta. Kartan ger information om vilka områden som har högre respektive lägre halt lättlösligt fosfor i avrinningsområdet. Det är ett underlag för diskussioner kring lantbrukarnas spridning av fosfor, läckage av näringsämnen från åkermark med mera. Varje lantbrukare har också fått beställa egna markkarteringskartor över gårdens egna skiften från provtagningsföretaget.

Åkerströmmen

Ett andra prioriterat och större avrinningsområde är Åkerströmmen som täcker delar av Norrtälje, Vallentuna, Sigtuna och Österåker kommun. Under hösten kommer Länsstyrelsen i samarbete med LRF bjuda in till lokala träffar med lantbrukare, kommun och övriga intresserade för att diskutera hur lokalt anpassade åtgärder kan minska övergödningen i området.

Arbete i vattenråd bidrar till att uppnå miljömålen ”Ingen övergödning” och ”Hav i balans samt levande kust och skärgård” samt god ekologisk status enligt vattenförvaltningen. Vi hoppas att det goda exemplet från Stavbofjärden ska inspirera fler i länet att gå samman för att arbeta med att göra vattnet renare.

Åtgärder inom Landsbygdsprogrammet

Hur kan du som lantbrukare bidra till en minskad övergödning och renare vatten? För att minska förlusterna av växtnäring och växtskyddsmedel till vattendragen finns en rad åtgärder som du kan genomföra på den egna gården. Gemensamt för flera av åtgärderna är att de bidrar till att hålla kvar växtnäring och växtskyddsmedel i marken och grödorna, så att de inte lakas ur och sprids till vattendragen. Andra åtgärder minskar tillförseln av växtnäring utifrån och bidrar till ett bättre hushållande av näringsämnen i gårdens kretslopp.

Många insatser är sådana som du kan få ersättning för från Landsbygdsprogrammet, antingen som miljöersättningar eller inom Utvald miljö. Exempel på några åtgärder som minskar förlusterna av växtnäring och växtskyddsmedel till vattendragen:

- anlägga gräsbevuxna skyddszoner längs vattendrag
- odla vall som ligger obruten flera vintrar i rad
- odla marken ekologiskt
- anlägga, restaurera eller sköta en våtmark
- utföra vissa miljöskyddsåtgärder (t.ex. växtnärbalans, markkartering och säker påfyllning av sprutan)
- odla fånggrödor
- plöja på våren istället för på hösten
- anlägga gräsbevuxna skyddszoner runt ytvattenbrunnar och i svackor på åkermarken
- anlägga dammar som samlar fosfor i anslutning till vattendrag

Det finns även möjlighet till rådgivning inom projektet Greppa Näringen, se sidan 11.

Foto: Paulina Liljander

Mer information om miljöersättningarna och Utvald miljö finns att läsa på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se

LOVA - Lokala vattenvårdsprojekt

En annan ersättningsform för att minska utsläppen av kväve och fosfor till Östersjön är LOVA-bidraget. LOVA står för Lokala vattenvårdsprojekt och är en ersättning som ges till lokala åtgärder som på olika sätt förbättrar havsmiljön, i första hand genom att minska belastningen av näringsämnen.

LOVA-bidraget kan bara sökas av kommuner och ideella sammanslutningar som drivs utan vinstsyfte. Bidraget ges i första hand till åtgärder som verkar or-

saksbehandlande, det vill säga som påverkar källan till utsläppet. Exempel på åtgärder inom jordbruket som har fått LOVA-bidrag är ett projekt för minskat växtnärläckage i Stavbofjärden samt ett projekt för kretsloppsanpassade avlopp, med bland annat våtkompostering av avloppsvatten och slamspridning på åkermark. Andra åtgärder som har beviljats stöd är bland annat restaurering av våtmarker och latrintömningsstationer för fritidsbåtar. För mer information, kontakta Malin Gunnarsson eller Sara Norman på Länsstyrelsen eller se webbplats: www.naturvardsverket.se/lova

Sara Norman

Omstrukturering av mjölksektorn

En av utmaningarna i det svenska Landsbygdsprogrammet avser insatser för att underlätta vid omstrukturering av mjölksektorn. Omstruktureringen ska bidra till en ökad konkurrenskraft inom mjölksektorn och därigenom till möjligheterna att bevara landskapet öppet och den biologiska mångfalden.

Medel finns för upprustning av mjölkbesättningar

Landsbygdsprogrammets budget har förstärks med 200 miljoner kronor till mjölksektorn. Härav kommer 2,6 miljoner kronor till Stockholms län. Det betyder att du som är lantbrukare och har tankar på att effektivisera och/eller utöka för en större besättning kan söka företagsstöd för detta. Ta gärna kontakt med oss på enheten för lantbruksfrågor tidigt i processen.

Drastisk minskning av antalet mjölkbesättningar

Vi har sedan en tid sett en stark turbulens i mjölksektorn, där allt fler primärproducenter upphör med mjölkproduktion. Produktionen koncentreras till vissa regioner med allt större besättningar. Dock minskar såväl antalet mjölkkor som mjölkinvägningen i landet.

Man kan också konstatera stora förändringar avseende mejeriföreningarnas agerande med såväl samarbetsavtal som direkt konkurrerande verksamheter. Därtill har lokala samarbeten mellan närliggande producenter lett till samägda regionala förädlingsföretag, som riktar sig till en regional marknad.

I mars 2010 hade Stockholms län 79 mjölkbesättningar med en medelleverans om 407 ton. Detta svarar för cirka 1,1 procent av landets mjölkproduktion. Till jämförelse fanns det 206 mjölkbesättningar i länet 1999.

Lönsamheten i mjölkproduktionen är fortfarande mycket ansträngd, för helåret 2009 försämrades nyck-

Foto: Lena Andersson Webrink

eltalet mjölkintäkt minus foderkostnad med drygt 25 procent för ett typiskt konventionellt mjölkföretag. Nettot hamnade på cirka 1,50 kronor per kg mjölk inklusive efterlikvid. Motsvarande netto för ekologisk produktion var knappt 2,50 kr per kg mjölk. Det var en försämring med knappt 15 procent (statistik från Svensk mjölk).

Ett antal satsningar på effektivisering

Det investeras dock en del i länets mjölkföretag. Från 2007 har Landsbygdsprogrammets företagsstöd delfinansierat tre nyuppförda lösdriftstallar, ett rekryteringsstall samt någon ombyggnation för utökat koantal. Vidare har stöd beviljats för 7 mjölkrobotar och därutöver utreds en ansökan avseende två mjölkrobotar.

Lars Carlsson

Sverige - det nya Matlandet

Det är redan mer än ett år sedan Jordbruksminister Eskil Erlandsson lanserade sin vision om Sverige som ett nytt matland på den gastronomiska kartan. Bland annat ska barn och äldre inom skola och omsorg i Sverige få erbjudande om god, näringsrik och välsmakande mat baserad på svenska råvaror så långt det är möjligt. Det ska även bli möjligt att turista på den svenska landsbygden och uppleva en mångfald i smaker, dofter och synintryck i samband med måltiderna på resande fot. Totalt ska genomförandet av Jordbruksministerns vision generera 10 000 nya jobb varav en stor del på landsbygden.

Matambassadörer

I samband med introduktionen av Sverige - det nya Matlandet har matambassadörer utnämnts för att representera och värna om den regionala matkulturen i de olika svenska landskapen. I Stockholms län finns det därför två ambassadörer – Claudia Dillmann som representerar Uppland och Hans Naess som representerar Södermanland.

Foto: Mette Kjöbek Petersen

Nya medel för kompetensutveckling

I samband med de nya utmaningarna inom Landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen i Stockholm tilldelats 2,9 miljoner kronor till kompetensutveckling. Målgruppen för denna kompetensutveckling är redan etablerade företagare och blivande företagare på landsbygden. Dessa medel för kompetensutveckling beviljas i form av projektstöd och i mindre omfattning som företagsstöd. En del medel har under våren 2010 lyst ut till länsövergripande aktiviteter i Mälardalenregionen. En del av dessa aktiviteter annonseras på sidorna 13-14.

Länsstyrelsen har redan beviljat medel till ett tiotal projekt som har den lokala maten i fokus. Som exempel kan nämnas: Brassa valfläsk som är en kombina-

tion av politisk debatt för att uppmärksamma konsumenterna om att det personliga valet den 19 september också kan ha inflytande på kvaliteten av den mat som serveras i förskolor, skolor, vårdhem och andra offentliga bespisningar. Detta projekt avslutas med en seminariedag för producenter som står i startgroparna och har behov av kunskap om hur man tar sig ut på marknaden, se sidan 13

Ett annat projekt som just påbörjat sina aktiviteter är projektet Gård till gaffel, som drivs av institutionen för livsmedelsvetenskap vid Sveriges lantbruksuniversitet, med Ingela Hallgren som projektledare. Gård till gaffel är ett samarbetsprojekt där maten och matturismen i Uppsala och Stockholms län står i fokus. Syftet med projektet är att stärka utvecklingen för mat- och turismbranschen inom länen genom att lyfta fram aktörerna i livsmedelskedjan; råvaruproducenter, förädlare, krögare, handlare, grossister, samt även forskare och andra experter. Projektet vill också bidra till att synliggöra och stärka andra organisationer och projekt som redan genomför olika satsningar med lokal och regional mat. Även detta projekt har återkommande seminariedagar för producenter av lokala livsmedel, se sidan 13. Webbplatsen www.gardtillgaffel.se är såväl ett skyltfönster riktat mot krögare och konsumenter som en mötesplats för alla producenter och övriga aktörer inom livsmedelskedjan. Du som är livsmedelsproducent är välkommen att delta i aktiviteterna och att påverka utvecklingen i projektet och dess webbplats.

Som enskild producent kan man ha nytta av att gå ihop med kollegor och bilda en ekonomisk förening eller annan kollektiv företagsform för att vara rustad för att lägga anbud i den offentliga upphandlingen av lokalproducerade livsmedel. Var uppmärksam på att även marknadsföring av den lokala bygden kan gynnas av lokala nätverk och samarbeten. Föreningen Gröna kusten erbjuder utbildning i hur ett varumärke etableras och hur en ort marknadsförs som turistdestination – se annons sidan 14.

På Länsstyrelsen i Stockholm ser vi med stor förhoppning på etablering av fler företag som producerar livsmedel lokalt till den växande befolkningen i huvudstaden och Mälardalen. Lokal produktion av livsmedel kan även bidra med åtgärder för begränsad klimatpåverkan och minskad övergödning, bland annat i form av reducerade transporter. Diskussionerna om en omställning till ett mindre beroende av fossila bränslen har just börjat och kommer att få mer plats med tiden.

Mette Kjöbek Petersen

Nya svenskars entreprenörskap kan bidra till landsbygdens överlevnad

Ett av landsbygdens bekymmer idag är brist på lösningar för generationsväxling. Många företagare vill pensionera sig men har ingen att lämna över företaget eller affärsidén till. Samtidig finns det ungdomar i storstädernas förorter, som inte känner till landsbygden och de möjligheter som finns för boende, rekreation och eget företagande.

En förstudie och idékatalog

Under det senast året har Carlos Rojas, MIKLO, på uppdrag av Jordbruksverket arbetat med en förstudie för att se vilka utvecklingsmöjligheter som finns. Detta arbete har baserats på möten i fokusgrupper och intervjuer av gruppens enskilda medlemmar.

Landsbygdsbor och landsbygdsföretagare från olika delar av landet och unga entreprenörer från storstädernas miljonprogram har deltagit. I rapporten "Cash, kollo eller kompisar – så lockar vi miljonprogrammets entreprenörer till landsbygden" finns ett antal förslag till möjligheter för nya möten, bekantskaper och affärer.

Rapporten som är resultat av förstudien bjuder på ett antal idéer så som kolloverksamhet där förortsungdomar får komma ut på landet. Ett annat förslag handlade om att göra en TV-serie om förortsungdomar som möter landsbygden.

Likheter mellan förorts- och landsbygdsungdomar

Under sitt arbete med förstudien har Carlos Rojas konstaterat, att det utanförskap som många förortsungdomar känner nog även gäller många landsortsungdomar eftersom det mesta händer i städerna. Carlos Rojas tror att grupperna kan lära mycket av varandra om stolthet och framtidshopp.

Möjligheter inom Landsbygdsprogrammet

Finns det bygdeutvecklingsgrupper eller liknande på landsbygden i Stockholms län som har intresse av att driva projekt för att etablera bekantskaper, stimulera till samarbete och utveckling av affärsidéer? Det finns olika möjligheter för att söka stöd för att driva projekt. Det som är viktigt, är att det finns ett gemensamt intresse i bygden för att driva ett sådant projekt och att olika intressenter gynnas av projektets genomförande och resultat.

Projektmedel kan sökas hos Jordbruksverkets företags- och landsbygdsenhet (Maria Petersson är kontaktperson), länets Leaderområden och på Länsstyrelsen. Projektets karaktär avgör var det är mest lämpligt att söka. Förstudien "Cash, kollo eller kompisar – så lockar vi miljonprogrammets entreprenörer till landsbygden" finns att ladda ned från Jordbruksverkets webbplats.

*Mette Kjöbek Petersen
Ulrika Geber*

Foto: Paulina Liljander

Kompetensutveckling för företagare på landsbygden i Stockholms län

Aktiviteterna

Aktiviteterna som annonseras här anordnas av olika aktörer. **Det är därför viktigt att du uppmärksammar det namn och telefonnummer som är angivet vid just den aktivitet du önskar att ta del av. Efter sista anmälningdatum är din anmälan bindande!**

Landsbygdsprogrammet 2007-2013 har fokus på företagens lönsamhet och deras konkurrenskraft. Länsstyrelsen har därför bestämt att för kompetensutveckling inom området företagsutveckling ska en deltagaravgift tas ut. Även inom andra områden kan en avgift tas ut. Det kommer att anges i annonsen när deltagaravgift tas ut. En stor **del av aktiviteten bekostas dock inom Landsbygdsprogrammet som finansieras av EU och svenska staten.**

När du anmäler dig till en aktivitet vill aktören ha information om ditt namn och personnummer. Denna information kommer sedan att registreras i en databas på Jordbruksverket, för att kunna få fram statistik om deltagandet i kompetensutveckling inom Landsbygdsprogrammet. Personnumret tas enbart för att ha möjlighet att göra en uppföljning på kvalitet och effekt av aktiviteterna. Både aktören, Länsstyrelsen och Jordbruksverket har plikt att hantera information om deltagarna enligt Personuppgiftslagen (PUL).

I samband med genomförandet av kurser distribueras en deltagarförteckning med namn, adress, telefonnummer och e-post. Vill du inte stå på en sådan lista får du säga ifrån i samband med din anmälan.

Har du önskemål om andra aktiviteter än dem som annonseras här är du välkommen att kontakta Mette Kjöbek Petersen på telefon eller e-post mette.kjobekpetersen@lansstyrelsen.se.

Mette Kjöbek Petersen

Elektroniska nyheter

Äntligen har vi haft premiär på ett elektroniskt nyhetsbrev från enheten för lantbruksfrågor. Se till att aktivera en prenumeration, som ger dig möjlighet att löpande ta emot information och erbjudanden om kompetensutveckling. Det händer ofta att nya aktiviteter kommer till och påbörjas mellan årets fyra tryckta nummer av Landsbygd i Centrum.

**Gå in på Länsstyrelsens webbplats
www.lansstyrelsen.se/stockholm/nyhetsbrev**

Företagsutveckling

Rådgivningscheck

Känner du ett behov av att diskutera idéer till utveckling av ditt företagande med en rådgivare? Det är fortfarande möjligt att få en rådgivningscheck, om dina planer för utvecklingen i ditt företag är förenligt med Landsbygdsprogrammet för Sverige 2007-2013.

Intresseanmälan

För att få en rådgivningscheck ska du fylla i en blankett och beskriva ditt behov av rådgivning i korthet. Rådgivningschecken får du först när du har skickat en ifylld blankett till Länsstyrelsen.

Kontakta Mette Kjöbek Petersen på telefon eller mette.kjobekpetersen@lansstyrelsen.se för rekvisering av blankett till anmälan av ditt intresse.

Foto: Mette Kjöbek Petersen

Marknadsföring av ekologiska produkter

En vidareutveckling och marknadsanpassning av det ekologiska landsbygdsföretagandet är angeläget för att trygga tillgången på svenskproducerade ekologiska varor och tjänster på en starkt expansiv marknad. Därför kommer Ekologiska Lantbrukarna att i projektform under två års tid arbeta tillsammans med landsbygdsföretagare i Mälardalenregionen för att fler skall nå marknaden för ekologiska livsmedel.

Vill du delta eller veta mera?

Kontakta Dirk van der Krogt, 018 - 10 10 36, dirk.vanderkrogt@ekolantbruk.se eller Maria Dirke, 018 - 10 10 06, maria.dirke@ekolantbruk.se

Utmaning - vatten

Fältvandringar om fosforfällor

Välkommen till en fältvandring kring åtgärder för minskat växtnärläckage inom Landsbygdsprogrammet. Vi kommer att fokusera på dammar som samlar fosfor men även diskutera andra exempel som kan ge snarlika resultat. Syftet är att få bättre vattenkvalitet genom att samla upp jordpartiklar som innehåller fosfor. Dammar som samlar fosfor tar betydligt mindre areal i anspråk än konventionella våtmarker.

Medverkar gör Pia Kynkääniemi, SLU, och Lars Törner, Odling i balans. Representanter för Länsstyrelsen kommer även att ge information om nya stödformer inom Landsbygdsprogrammet för 2010. Vi samlas i fält vid Pias anlagda försöksdamm i Bergaholm och fortsätter sedan inomhus i Nedergården och diskuterar ytterligare möjligheter.

Tid: den 21 oktober, kl. 13:00-16:00.

Plats: Bornsjön, Södertälje kommun

Anmälan: senast den 11 oktober, 08-785 49 31 eller e-post pia.stalnacke@lansstyrelsen.se.

Ta med egen fikakorg!

Foto: Paulina Liljander

Miljövänlig hästhållning

Vad kan stallägare/hästhållare göra i sin verksamhet för att minska miljöpåverkan?

Vi går igenom gödselhantering och lagring av gödsel – skillnad mellan strömedel. Vad stoppar vi i hästen och vad kommer ut och var? Närläckage i hästagar – ny tillämpad forskning. Vi upprättar en växtnärläcksplan och går igenom fodermedlens näringsinnehåll. Vi avslutar med diskussion och var och en gör en handlingsplan för det egna stallet.

Medverkar gör Line Strand och Katarina Eningsjö HS Konsult AB.

Tid: 10 november kl. 18.00-21.30

Plats: Värmdö bygdegård

Kursavgift: 200 kr exkl. moms.

Information & anmälan: senast 1 november till Åsa Pettersson 08-785 49 32 eller asa.pettersson@lansstyrelsen.se

Ta med egen kaffekorg!

Greppa Näringen

greppa näringen

Rådgivning

Greppa Näringen är en samordnad satsning mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna med stöd av LRF för att minska växtnärläckage från växtodling och djurhållning genom kompetensutveckling. Syftet är att bidra till en kostnadseffektivitetshöjning för lantbrukaren samtidigt som en ökad miljönytta uppnås. Genom Greppa Näringen erbjuds du individuell rådgivning om till exempel kväve- och fosforstrategier, växtskyddshantering, kontroll av foderstater, markpackning och mycket mer. Totalt erbjuds cirka 15 olika rådgivningsmoduler och rådgivningen skräddarsys efter behovet på just din gård.

Du som har mer än 50 ha åkermark och/eller mer än 25 djurenheter är välkommen att bli medlem. Även du som har fastighet i ett prioriterat avrinningsområde är välkommen.

Greppa Näringen har fått en ny logotyp och under året kommer flera nya rådgivningsmoduler att introduceras. Till exempel kommer klimatmoduler att införas och även i de befintliga modulerna kommer klimataspekterna att lyftas fram.

Länsstyrelsen arbetar för tillfället på att ta fram nya avtal om rådgivning inom Greppa Näringen. Rådgivningen är kostnadsfri för dig som är ansluten till Greppa Näringen och finansieras inom Landsbygdsprogrammet. Hör gärna av dig till Sara Norman på Länsstyrelsen, om du har några frågor.

Goda råd på greppas hemsida

www.greppa.nu

Foto: Mette Kjöbek Petersen

Trädgårdsrådgivning

Det finns möjlighet till kostnadsfri rådgivning om minskad och säkrare hantering av bekämpningsmedel och optimerad användning av växtnäring.

Monica Konsult, Monica Borg Ohlson, 0220 - 408 18 eller 070-645 59 98. Rådgivning riktas framför allt till odlare av kruk- och utplanteringsväxter.

Utmaning - klimat

Jordbruket och klimatet

Seminarium om att påverka och påverkas

Hur kommer jordbruket att påverkas av klimatförändringarna? Vilka åtgärder kan vidtas för energieffektivisering på gården och - sparar det verkligen både på klimatet och på ekonomin? Detta är en del av de frågor du kan få svar på om du kommer och deltar på vårt seminarium i november.

Hilda Runsten arbetar med klimatfrågor på LRF och pratar om hur jordbruket bidrar till klimatförändringarna. Kikki Fors, miljörådgivare, kommer att informera om framtida förhållanden och hur växtodlingen kan anpassas till dem. Christer Johansson, energirådgivare, berättar om energieffektiviseringar som kan göras på gårdsnivå.

Tid: den 10 november kl 13.00 -16.00

Plats: Länsstyrelsen i Stockholms län, Hantverkargatan 29.

Anmälan: senast den 29 oktober till Karin Olsson, 08-785 44 09 eller karin.k.olsson@lansstyrelsen.se

Nu finns det även klimatmodul inom Greppa Näringen - www.greppa.nu

Aktiviteter nedan:

Anmälan till de följande fyra aktiviteter görs till Oscar Franzén & Åsa Flodin, telefon 018-495 62 42 eller e-post kurser@avenus.se.

Fältvandring - Täckodlade grönsaker

Vid täckodling täcks jorden runt grödan med organisk grönmassa, vilket minskar ogräsförekomst och bevattningsbehov. Vid nedbrytning av täckmaterialet tillförs jorden kontinuerligt växtnäring i en takt som motsvarar grödans behov, vilket minskar läckagerisken. Tillförseln av organiskt material möjliggör dessutom en långsiktigt förbättrad markstruktur och ökad kolinlagring.

Vi besöker Senneby trädgård i Roslagen som odlar grönsaker ekologiskt på friland och i växthus. Vi tittar på och diskuterar odlingar och aktuella maskiner, bland annat en spridare för grönmassa till täckodling.

Tid: den 22 september kl 15.00

Plats: Senneby Trädgård, Vaddö. www.sennebytradgard.nu
Ta med kaffekorg!

Foto: Oskar Franzén

Fältvandring - kolinlagring

En ökad kolinlagring i mark och växter är en viktig komponent i det klimatsmarta lantbruket. Det är också en av de områden där jordbruket har en stor potential att minska samhällets klimatbelastning. Vi diskuterar olika former av kolinlagring och hur metoderna förhåller sig till varandra i storlek, vilka vi har störst möjlighet att påverka, och vad olika förändringar i landskapets kollager har för jämförbar effekt med andra klimatåtgärder. Dessutom passar vi på att titta på Pär Lindqvists och Ebba af Petersens dikobesättning och produktion av grönsaker.

Tid: den 16 oktober kl 15.00

Plats: Åhl Grönt, Vendel. www.ahlgroent.se

Ta med kaffekorg!

Kurs i småskalig svampodling

Odling av cellulosednedbrytande svamparter som ostronskivling och shiitake är en energisnål, läckagefri och giftfri livsmedelsproduktion. Råvaror är billiga material som halm och gallringsvirke som på de flesta platser redan finns tillgängligt. Restprodukterna efter odling är utmärkta som jordförbättringsmedel. Under en heldagskurs tillsammans med svamp- och odlingsexperterna Elisabeth Bååth och Eva von Heideken provar vi på ympning av lövträ med både shiitake och ostronskivling samt odling av ostronskivling på halmsubstrat. Praktik varvas med teori där vi diskuterar svamparnas naturliga roll i ekosystemen och hur vi på bästa sätt kan passa in svampodling i våra odlade ekosystem.

Tid: den 9 november kl 09.30 – 16.00

Plats: Märsögård, Enköping. www.marsogard.se

Anmälan: senast den 2 november.

Deltagaravgift: 200 kronor. Kostnad för förtäring tillkommer.

Moderna hästkrafter

Plöjning och jordbearbetning

Tillsammans med Janne Lundell och Rolf Arvidsson ger vi under hösten en kurs där vi tittar närmare på hur vi med hjälp av smart planering och modern teknik kan återintroducera hästen i jordbruket och trädgårdsnäringen.

Vi diskuterar hur man som hästägare eller hästintresserad kan ta steget till att börja köra med redskap. Hur fungerar olika hästraser? Var får man tag på seldon och jordbruksredskap? Var kan man utbildas? Hur får man kontakt med andra? Janne och Rolf visar plöjning med dels en traditionell tegplog, dels en modern hydraulisk växelplog importerad från Amishfolket i USA.

Tid & plats: 19 oktober kl 13.00 - 17.30, Jällaskolan, Uppsala.

Deltagaravgift: 100 kronor.

Anmälan: senast 12 oktober.

Ta med kaffekorg!

Utmaning - Matlandet

Testa din affärsidé – möt marknaden!

Osten är ystad, brödet är bakat och kotletten är styckad – men sen då? Många nystartade livsmedelsproducenter lägger ner all sin energi på att ta fram sina produkter och har för det mesta slut på både pengar och kraft när det gäller det viktigaste steget, att ta sig ut på marknaden. Ofta saknar man också marknadskunskap, särskilt om man tidigare mest ägnat sig åt primärproduktion.

Under denna seminariedag får du träffa en rad olika representanter för just den marknad som du kommer att jobba på. Vad efterfrågar storhushållen, butikerna och krogarna? Hur fungerar det att sälja på Bondens Marknad eller till Ekolådan? Hur bygger man ett varumärke?

Moderator: Journalist Ann-Helen Meyer von Bremen

Målgrupp: Nystartade eller blivande livsmedelsproducenter som planerar att utveckla småskalig förädling.

Tid: 23 september kl 14-18.00.

Plats: Kulturhuset

Arrangör: Ekoteket vån 2

Anmälan: senast den 17 september till birgitta.sandstrom.lagercrantz@stockholm.se eller 08-508 314 46. Ange namn och personnummer i din anmälan.

Gård till gaffel

Inom projektet *Gård till gaffel* kommer det att anordnas en seminariedag cirka en gång i månaden. Eftersom projektet just börjat är vissa datum ännu preliminära.

Preliminärt 27 september, Enköping

Seminarium med presentation av erbjudanden från forskare och studenter vid SLU. Dessa bidrag kan till exempel vara kompetensutveckling eller projektarbete ute hos producenterna.

Preliminärt 25 oktober, Uppsala

Seminarium om offentlig upphandling av lokal och regional mat för producenter, grossister, kommuner med flera.

Preliminärt 29 november i Stockholm

Seminarium samarbetet kring matturism.

Information & anmälan: se www.gardtillgaffel.se, eller ta kontakt med Carina Gossas, carina.gossas@lmv.slu.se eller 0727 35 99 68.

Grundkurs i livsmedelshygien

Säker mat är ett gemensamt ansvar för alla som på något sätt hanterar eller serverar mat. De som arbetar kommersiellt med mat; produktion/tillagning, servering, försäljning mm, lyder under livsmedelslagen. Lagen ställer kvar på att all personal ska utbildas i livsmedelshygien.

Kursinnehåll:

- Säker och redlig livsmedelsproduktion
- Matförgiftning – ett stort problem, smitta, smittkällor
- Personlig hygien
- Tydlig lagstiftning och tillsyn med flexibilitet
- Ansvar, Spårbarhet, Märkning
- Egenkontroll med HACCP

Målgrupp: Företagare med livsmedelsförädling samt övrig livsmedelsverksamhet på landsbygden

Tid: den 19 och 27 oktober kl. 9.30-15.30 samt eget arbete mellan kursdagarna.

Plats: Kulturhuset, Sergelstorg, Stockholm.

Deltagaravgift: 800 kronor exklusive moms. Kostnader för förtäring och hygienprovtagningsmaterial tillkommer.

Anmälan: Senast den 8 oktober, till ellinor.moberg@hush.se, 070-9460628 eller 08-50861620. Uppge kursdeltagarens namn, personnummer, fakturaadress, telefon och e-post.

Bygga för småskalig livsmedelsförädling

En endagskurs för dig som vill satsa på småskalig livsmedelsförädling, gårdsbutik, mejeri, slakteri, egen tillverkning av saft/sylt eller liknande.

Kursinnehåll:

- Affärsidé
- Hur bygger man en livsmedelslokal
- Energieffektivt
- Livsmedelsregler
- Hur kan ekonomin se ut
- Hur går man vidare

Efter kursen finns det möjlighet att få enskild rådgivning inom ovan angivet ämne till ett kraftigt subventionerat pris.

Tid och plats: den 12 oktober i Örebro och den 21 oktober i Skebo Bruk, Norrtälje.

Kursen kommer även att hållas i andra delar av Mälardalenregionen under våren 2011.

Deltagaravgift: 500 kronor exklusive moms och förtäring.

Anmälan: senast en vecka innan kurserna till HS Konsult AB, 018-56 04 00.

Information: Stina Stabo, HS Konsult AB, 070-399 11 89.

Utmaning - Matlandet

Produktion av udda djurslag

Har du dålig lönsamhet i din djurproduktion? Funderar du på andra djurslag som kan vara mer lönsamma?

Nu startar en serie utvecklingsdagar i Udda Djurslag. Vi kommer bland annat träffa producenter som lyckats bra med att föda upp till exempel kanin, kalkon, struts, änder, vilt, med mera. De berättar hur de lyckats i produktionen och lämnar goda råd om djurslaget, byggnader, inredning, skötsel, arbetsinsats, marknad, avsättning, priser med mera.

Kurserna kommer att hållas under totalt fem heldagar med ett eller flera djurslag per tillfälle. De startar under hösten 2010 och avslutas hösten 2011. Vill du veta mer eller har önskemål om innehåll i en kurs så hör av dig under hösten till Sofia Äng, 018-56 04 08, 070-423 75 25.

Kanindag hos Vreta Kaningård i Enköping.

Kaninuppfödning i Sverige har ökat med cirka 30 % per år och efterfrågan är fortfarande stor. Köttet säljs framförallt till restauranger men butikskedjor visar mer och mer intresse för kaninkött.

Föreläsare: Gösta Johnsson, ordförande i Sveriges Kaninproducenters Förening. Gösta har 30 års erfarenhet kring kaninproduktion och arbetar idag med slakt och förädling. Se även www.vretakaningard.se för mer information.

Tid: 7 Oktober kl. 10.00-16.00

Deltagaravgift: 400 kronor exklusive moms. Kostnad för förtäring tillkommer.

Anmälan: senast 4 oktober till HS Konsult 018-56 04 00 eller e-post hskonsult@hush.se.

Information: Sofia Äng, HS Konsult, 018-56 04 08.

Naturturism

Utveckla din verksamhet med naturupplevelser

I höst startar ett nytt projekt för dig som har naturnära boende eller nyttjar upplevelser i naturen som företagsidé.

Öka antalet övernattningar eller besökare genom att:

- Lära dig guida om arter
- Få hjälp med att skapa paketerbjudanden/turförslag
- Hitta värdefull natur i din omgivning

Vi hjälper dig igång med egna guidningar, intressanta utflyktsprogram och/eller naturstigar!

Information: Läs mer HS Konsults hemsida www.hush.se/hskonsult eller kontakta Sören Eriksson, 018-56 04 37.

Tid och plats: bestäms först när det är klart vem som deltar.

Deltagaravgift: kommer att tas ut.

Anmälan: senast den 4 oktober till HS Konsult AB, 018- 56 04 00.

Stärka besöksnäringen på landsbygden

I oktober kör vi igång utbildningen som ska hjälpa landsbygdsföretag att sälja mer av sina tjänster och produkter.

Kursen pågår mellan oktober 2010 och februari 2011 med ca 10 träffar.

Vi börjar med era varumärken och hur omgivningen uppfattar er. Genom att studera de resurser ni använder i era produkter och er marknadsföring kan varumärket vässas ytterligare. Har du en nystartad verksamhet eller känner att företaget inte tar den väg som du tänkt från början så söker vi reda på problemet och försöker att åtgärda detta.

Varumärkesarbetet ligger sedan till grund för produktutvecklingen, för marknadsföringen och försäljningen och inte minst era webbplatser. Allt detta går vi igenom under utbildningen och syftet med arbetet är att ni ska sälja mer, tjäna mer och känna er mer trygga i det ni arbetar med.

Plats: Järna

Deltagaravgift: 500 kronor

Information: Thomas Hjelm, 070-873 65 30 samt www.kompetenskurs.se

Anmälan: senast den 30 september till Lars-Gunnar Thor, 070-444 10 52 eller Lars-Gunnar@gronakusten.se.

Studieresa till Särimmer i Jämtland

Särimmer är ett idé & kunskapsforum för mathantverkare. Länsstyrelsen i Uppsala län genomför i höst en resa till detta forum där du under tre dagar i oktober kommer att kunna ta del av ett späckat schema av debatter, föreläsningar och intressanta möten kring årets tema "mathantverk säljer". Resan vänder sig till dig som bedriver företagsmässig verksamhet inom området eller är på gång att starta sådan verksamhet.

Branschträffar och nätverksträff för unga mathantverkare eller seminarier om att starta mikrobryggeri, baka med gamla kultursorter eller nyttiga grönsaker med goda bakterier är några exempel utifrån det stora utbud du kan ta del av. Läs mer på www.eldrimner.com

Resplan: tåg avgår från Uppsala C den 11/10 kl. 16.37 och anländer Östersund 21.15. Transport till vandrarhemmet i Frösö park.

Tid: 11 oktober kl 16.20 - 14 oktober kl 22.00.

Deltagaravgift: Tågresor och uppehälle inkl. frukost finansieras inom Landsbygdsprogrammet. Du betalar själv 1.500 kr för deltagande i Särimmer samt din mat och ev. övriga kostnader.

Anmälan: senast den 24 september på www.lansstyrelsen.se/upsala/sarimmer eller till Anna Anjou 018-19 53 30, om du inte har tillgång till webb. Avmälan efter 24 september faktureras med 100 % av kostnad för tågbiljett och boende. *Anmälan till Särimmer krävs för att delta på resan.* Senast 1 oktober ska bekräftelse på betald anmälan till Särimmer lämnas till Länsstyrelsen i Uppsala län.

Ekologisk produktion

Mentorstöd

Nu finns det möjlighet för lantbrukare som vill lägga om till ekologisk produktion att få stöd och hjälp av en kollega. Bondens Ekoråd ger ett bollplank för utveckling av idéer, svar på frågor och uppbackning av beslut. Mötet med en erfaren kollega som tidigare ställt om sin gård är en stor hjälp för att minska hinder och undvika onödiga misstag.

Bondens Ekoråds grundpaket innehåller olika aktiviteter med totalt 22 mentortimmar som du kan nyttja under 1 års tid.

Deltagaravgift: 7 500 kronor exklusive moms. Det förmanliga priset är möjligt tack vare ekonomiskt stöd från LRF, Arla och Landsbygdsprogrammet.

Information: om Bondens Ekoråd, hur man får kontakt med en mentor samt vad som ingår i Bondens Ekoråds grundpaket finns på www.bondensekorad.se. Du kan även ta kontakt till Inger Källander, 011-700 93 eller 070-633 64 69.

Lönsam binäring

Produktutveckling del 1

Med råvarorna från bikupan, livsmedelsförädling
Medverkande är Örtagård Öst, Jämtland, som har utvecklat användandet av honung i sina produkter till sin nyckelverksamhet. (Produktutveckling del 2 annonseras senare)

Tid: den 16 oktober kl 09.00-18.00

Plats: Djurby Gård, se www.djurby.se

Deltagaravgift: 500 kronor exklusive moms.

Ekonomi för biodlare

Lär dig knepen och få kontroll på företaget med en affärsplan, investeringskalkyl, redovisning, deklaration och försäkring.

Tid: 13 november kl 09.00-18.00

Plats: Vallby Radiostation, se www.lidingby.nu

Kostnad: 500 kr exkl. moms. Mat och fika ingår.

Anmälan: senast en vecka innan respektive dag till maldalen@lrf.se eller 0171-41 76 34

Information: Lotta Fabricius, 070-735 28 58 eller lotta.fabricius@apinordica.se

*Vill du starta ett företag,
förverkliga en produktidé eller
utveckla ditt företag?*

Inom projektet Entreprenör Stockholm
kan du få rådgivning

Se på www.entrepreneurstockholm.se

Andra möjligheter till företagsutveckling

Starta ekonomisk förening

Du som vill starta en ekonomisk förening, kooperativ eller liknande kan få kostnadsfri rådgivning från Coompanion. Du kan få hjälp med att värdera affärsidén och att utveckla den från idé till flygfärdigt företag.

Nu bedriver Coompanion Roslagen kostnadsfri rådgivning även i Affärsutveckling för företag inom social ekonomi! Ta chansen till kostnadsfri rådgivning om hur ni kan utveckla ert kooperativs ekonomiska verksamhet på bästa sätt!

För rådgivning kontakta: Bridget Wedberg, 0708-47 92 56, 0176-17650 eller bridget.wedberg@coompanion.se

Affärsutveckling för ditt företag inom marknad, försäljning & miljö

Har du ambitioner för ditt företag? Vill du utveckla affärerna, hitta nya kunder eller kanske fler samarbetspartners? Eller utveckla företagsidéerna, sälja mer och öka omsättningen?

Programmet Gröna näringar vänder sig till dig som är kvinna och driver företag på heltid i Stockholms län. Det är ett tillfälle för dig under hösten 2010 att få kunskap och inspiration tillsammans med andra företagare. Dessutom finns många tillfällen att knyta affärskontakter och att nätverka på.

Kursen omfattar 4 heldagar samt en ½ dags workshop. Varje grupp har plats för 14 deltagare och leds av en rådgivare och en miljöspecialist. 6 grupper är planerade på olika platser i länet.

Under kursen varvar vi teori och erfarenhetsutbyte med arbete enskilt och i grupp. Det finns tid för diskussioner och reflektion. Du tar fram en handlingsplan för ditt företag med stöd av rådgivarna. Du ska vara beredd att avsätta tid mellan träffarna för eget arbete.

Deltagaravgift: Programmet för företag inom gröna näringar finansieras genom Entrepreneur STHLM och du betalar endast 800 kr exklusive moms för kursmaterial, workshop, kaffe/te och lunch.

Information: kontakta Marianne Stenberg, QUL Utveckling & Ledarskap AB, Box 26077, 100 41 Stockholm. 08-412 66 94, 0708-12 78 58, info@qul.se eller www.qul.se.

Anmälan: gör du på ett av informationsmötena, där det också genomförs en kort personlig intervju. Informationsmöte i Norrtälje den 27 september kl 17 -19, se webbsidan för mer information.

Tid och plats för kurserna:

Värmdö - fyra torsdagar med start 7 oktober

Norrtälje - fyra torsdagar med start 11 november

Stockholm - fyra fredagar med start 12 november

Öppen för önskemål om plats - fyra fredagar med start 8 oktober.

Förprovning av djurstallar

Kom ihåg att förpröva ditt stall innan du börjar bygga. Förprovningar handläggs och beslutas av enheten för länsveterinärer.

Kontaktpersoner är: Lena Andersson Webrink, telefon 08-785 49 36; e-post: lena.webrink@lansstyrelsen.se, Elin Agnvall, 08-785 43 90; e-post: elin.agnvall@lansstyrelsen.se, Agneta Hermansson, 08-785 43 83; e-post: agneta.hermansson@lansstyrelsen.se

Nu kan du anmäla dig till ett elektroniskt utskick av Landsbygd i centrum samt inbjudningar till kompetensutveckling

Gå in på Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/stockholm/nyhetsbrev

Landsbygd i Centrum ges ut inom Landsbygdsprogrammet för Sverige år 2007-2013

Enheten för lantbruksfrågor:

Geber Ulrika	Lantbruksdirektör	785 49 07
Alfredius Hanna	Fältkontroller	785 49 18
Andersson Henrik C	Länsfiskekonsulent, fiske- och skärgårdsfrågor	785 40 55
Appeltofft Viveka	Ansvarig för gårdsstöd, samordnare av SAM	785 49 33
Berry Ylva	Fältkontroller, SAM-handläggning	785 42 93
Carlsson Cathrine	Ansvarig för återkrav, SAM-handläggning	785 49 44
Carlsson Lars	Företagsstöd, projektstöd, startstöd	785 49 28
Dalberg Gunilla	Administratör	785 43 54
Florman Anna-Karin	SAM-handläggning, husdjur	785 42 37
Hammarbäck Peter	Åtagandeplaner betesmarker	785 49 01
Joelsson Karin	Fältkontroller, Utvald miljö: kulturmiljö	785 49 29
Kjöbek Petersen Mette	Ansvarig för kompetensutveckling, Landsbygd i Centrum	785 41 97
Larsson Anders	Företagsstöd, projektstöd, startstöd	785 49 14
Liljander Paulina	SAM-handläggning, fältkontroller, flyghavre	785 53 21
Lönnkrona Henry	Karthantering	785 49 21
Norén Cecilia	Åtagandeplaner betesmark, stallgödselfrågor, biodlingsfrågor	785 49 11
Norman Sara	Åtgärder inom växtnäringshushållning, Greppa Näringen	785 49 30
Olsson Karin	Fältkontroller, SAM-handläggning, kartfrågor	785 44 09
Pettersson Åsa	Kompetensutveckling, företagsstöd, projektstöd, rovdjursstängsel	785 49 32
Skagerberg Frida	Fältkontroller, SAM-handläggning	785 49 24
Sommar Linnea	Utbetalning företags- och projektstöd	785 49 09
Strömberg Maria	SAM-handläggning, återkrav	785 49 38
Ståhle Sofia	Leader, SAM-handläggning	785 47 31
Stålnacke Pia	Vattenhushållning, Utvald miljö: våtmarker och växtnäring	785 49 31
Svensson Sven-Erik	Fastighetsfrågor och planering, företagsstöd, projektstöd	785 49 04
Tykesson Johannes	Kontrollansvarig, SAM Internet	785 49 20
Williamsson Hanna	Redaktör Landsbygd i Centrum, Utvald miljö: betesmarker	785 49 13
Åkerström Rose-Mari	SAM-handläggning, tvärvillkor, Landsbygd i Centrum	785 49 37